

Miljöhandbok för Örnstro koloniförening

De grundläggande tankarna i Koloniträdgårdsförbundets miljödiplomering är att:

- utnyttja resurser effektivt och minimera användningen av ändliga resurser.
- minimera spridningen av miljöskadliga ämnen.
- värna naturens mångfald och kretslopp.
- skapa en god livsmiljö.

Kompostering

Vår förening har för flera år sedan tagit beslutet att varje lott ska ha en egen kompost. I den kan vi ta hand om vissna blommor, löv, gräs, fallfrukt i mindre mängd, nedklippt hallonris och ogräs, till exempel kvickrot som fått torka innan den läggs i komposten.

Vi har containern som en reservplats när den egna komposten är "full". I containern kan mjuka växtdelar som är nedklippta till minst 50 cm lämnas. Där kan också lämnas buskgrenar och hallonris som är nedklippt till minst 30 cm. Gräsklipp ska helst inte läggas där. Använd det som marktäckning eller fråga grannarna om de vill använda det. Medlemmarna tar själva hand om sin fallfrukt. Oätbar frukt kan lämnas i containern.

Vid grindarna ut mot Svartån finns korgar där man kan lämna frukt – mycket populärt hos dem som promenerar förbi.

Jord och jordförbättring

Föreningen köper gemensamt in kravmärkt jord och gödsel.

Vi undviker konstgödning och kemiska bekämpningsmedel. Ekologiska gödningsmedel och bland annat hästgödsel har visat sig innehålla spår av pyralider. Det enda säkra i nuläget är kompost av det egna trädgårdsavfallet för att få en levande och bördig jord. Om man täcker öppen jord med gräsklipp, halm, flis, löv och grüngödslingsväxter ger det näring, bevarar fukt och hindrar ogräs.

Bra att tillföra jorden är:

- Komposterat trädgårdsavfall och fermenterat (dvs bokashikomposterat) köksavfall.
- Stallgödsel från häst, ko, får, höns (just nu är sådan gödsel tveksamt p g a risken för pyralider).
- Biokol, ben- och blodmjöl, alger och tång, vedaska.
- Gödselvatten baserat på näringsrika växter som nässlor, åkerfräken och vallört.
- Guldvatten av utspädd urin (1/10).
- Grüngödsling

Växtskydd

Angrepp av skadedjur eller sjukdom på växterna i trädgården kan ofta förhindras och lindras genom förebyggande åtgärder. Växterna ska ha bra jord och tillgång till gödsel och vatten. Att samodla grönsaker och blommor och täcka all öppen jord är bra. Likaså att använda sig av växtföljd och att välja härdiga och motståndskraftiga sorter. Se till att skadedjurens naturliga fiender som till exempel nyckelpigor trivs.

Viktigt att ta hand om all frukt. Frukt som blir kvar på träd och mark under vintern kan sprida sjukdomar till övriga träd.

En ny lag trädde i kraft den 1 oktober 2021 och innebär att det är förbjudet att använda bekämpningsmedel på bland annat koloniområden. Vissa produkter med begränsade risker (till exempel ogräsättika) är undantagna och får alltså fortfarande användas enligt lagen. Nu är det alltså manuell bekämpning som gäller, och i svåra fall ogräsättika. Salt får inte användas för att bekämpa ogräs.

Mot insektsangrepp kan man spruta med såpvatten (1 l vatten + 1 dl såpa + ev. 1–2 msk T-röd) eller spruta med en kraftig vattenstråle. Ett annat tips är att blanda 2 tsk bikarbonat och 2 tsk såpa med 1 l vatten och spraya 2 - 3 ggr i veckan tills växterna är rena från ohyra.

Fritidsodlarnas riksorganisation har bra information om snigelbekämpning, se www.for.se.

Biologisk mångfald

Gynna artrikedomen bland växter och djur med blommande växter som ger näring till pollinerare och fåglar från tidig vår till sen höst. Placera ut insekshotell, fågelholkar och fågelbad. Lämna död ved och stenar i trädgården. Spara gärna en bit gräsmatta som äng.

Invasiva, främmande växter kan konkurrera ut inhemska arter och slå ut hela ekosystem. Både Sverige och EU har gjort upp listor över arter som bör bekämpas, till exempel kanadensiskt gullris, parkslide, jättebalsamin, blomsterlupin och vresros.

Bevattning, vatten och avlopp

Vatten är en ändlig resurs, som vi måste spara och ta vara på. Bevattning ska ske så effektivt som möjligt. Regnvatten tas tillvara och grävatten, det vill säga disk- och tvättvatten där miljövänliga produkter använts, kan användas för bevattning. Punktbevattna så att vattnet kommer ner i jorden, använd droppslang och kanna istället för vattenspridare. Redan etablerade gräsmattor behöver inte bevattnas.

För att spara på åvattnet och våra pumpar har vi sedan några år varannandagsvattning. Kolonister med jämnt lottnummer vattnar på jämnt datum och kolonister med ojämnt lottnummer vattnar på ojämna datum.

Eldning och grillning

Enligt gällande ordningsföreskrifter råder det eldningsförbud på koloniområdet.

Grillning är tillåtet i vanliga standardutegrillar. Vid grillning ska endast miljömärkt rapsoljebaserad tändvätska, tändpapper, tändklossar, tändblock eller tändrör användas. Även grillkol finns, som är märkt Bra miljöval.

Produkter och avfall

Källsortering av allt avfall

För restavfall och hushållskompost finns särskilda avfallsbehållare.

Allt som går att återvinna ska tas med till återvinningsstationer respektive återvinningscentraler.

På våren läggs grenavfall, spikfria träbrädor och jordfria rötter på Lisas Torg. Det hämtas senast 30 april och blir pappersmassa.

Hushållskemikalier

Vi använder bara miljömärkta disk-, tvätt och rengöringsmedel.

Byggmaterial och färg

Vi undviker tryckimpregnerat virke, men gör alltid en avvägning mellan livslängd och miljö. Ett hållbart alternativ till miljöskadligt, tryckimpregnerat virke är kärnvirke av furu, lärk och biofiberbaserat organowood.

Färger baserade på linolja, slam, lera, silikat och äggoljetempera är mindre miljöskadliga än färger med akrylat, plast, latex och alkyd

Plast

Vi vill minska förekomsten av plast och mikroplaster i naturen och därför undviker vi att använda engångsartiklar av plast vid föreningsaktiviteter. Medlemmar tar med egen mugg till sammankomster där dryck serveras. För fiberduk, regntunnor och övriga trädgårdsartiklar rekommenderas kraftigare och mer hållbara plastsorter.

Litteraturtips

Läs mera om odling i "Lätt om odling", en pärm från Koloniträdgårdsförbundet innehållande ett antal kapitel om trädgårdsodling, biologisk mångfald, bekämpning av skadegörare, miljödiplomering och mycket mera. Finns i fyra exemplar i föreningsstugan. Materialet finns också att läsa, ladda ner eller beställa på www.kolonitradgardsforbundet.se

Läs mera om biologisk mångfald och invasiva växter på www.for.se och www.rikaretradgard.se

Läs mera om bekämpning av skadegörare på www.for.se

Läs mera om biologiska bekämpningsmedel på kemikalieinspektionens hemsida: www.kemi.se

Miljöhandboken sammanställdes av Miljögruppen hösten 2022, som då bestod av: Aina Brattström lott 10, Eva Delin lott 59, Lisbeth Engwall lott 46, Bodil Hagsten lott 60, Noomie Hallberg lott 65 och Ewa Nielsen lott 7.

Miljöhandboken antogs av Örnsro koloniförenings årsmöte 19 mars 2023.